

Yritysyhteistyö ihmistieteissä

– haasteet, hyödyt ja edistävät tekijät

Outi Vanharanta ja Petro Poutanen

Tämä artikkeli esittelee yritysyhteistyötä ihmistieteissä selvittäneen kyselyn tuloksia. Kyselyyn osallistui 137 tutkijaa suomalaisista yliopistoista ja tutkimuslaitoksista sekä yritysedustajia eri toimialoilta. Kyselyllä selvitettiin tutkijoiden ja yritysten kokemuksia yhteistyöstä ihmistieteiden ja yritysten välillä sekä näkemyksiä tavoista, joilla yhteistyötä voitaisiin edistää. Tulosten mukaan ihmistieteilijät näkevät yhteistyön tarjoavan mahdollisuuksia verkostoitumiseen ja tutkimuksen vaikuttavuuden lisäämiseen. Yhteistyötä tukisivat joustavat rahoitusmallit ja rakenteet, jotka helpottaisivat yhteistyön aloittamista. Yritykset puolestaan näkevät ihmistieteillä merkittävän roolin tulevaisuuden liiketoiminta-asteiden ratkaisemisessa.

Johdanto

Elinkeinoelämässä inhimilliset arvot sekä ekologisen ja sosiaalisen kestävyuden kysymykset ovat nousseet yhä keskeisempään rooliin organisaatioiden toiminnan kehittämisessä (Heikkilä & Niiniluoto, 2016; Mahnke ym., 2023). Lisäksi ihmistieteiden rooli esimerkiksi älykkäiden teknologioiden kehittämisessä ja niihin liittyvien riskien hallinnassa on tunnustettu merkitykselliseksi (Saariluoma & Onikki-Rantajääskö, 2021). Yrityksiltä kuitenkin usein puuttuu näiden kysymysten käsittelyyn tarvittava syvälinen tutkimukseen perustuva tieto, menetelmäosaaminen ja henkilöresurssit (esim. Rinaldi ym., 2018). Yhteistyö tutkijoiden kanssa on yksi keino saada tarvittavaa tietoa ja osaamista hyödynnettäväksi organisaatiossa, ja toisaalta se on mahdollisuus edistää akateemisen tutkimuksen vaikuttavuutta (Nutley ym., 2007; Ross ym., 2003). Eniten vaikutuksia syntyy silloin, kun molemmat osapuolet osallistuvat tutkimuksen suunnitteluun ja uuden tiedon tuottamiseen yhdessä (Gibbons ym. 1994; Muhonen ym., 2020; Tjørring & Nielsen, 2023).

Aikaisemmassa tutkimuksessa on tunnustettu moninaisia tutkijoiden ja yritysten yhteistyötä

jarruttavia haasteita ja estäviä tekijöitä, kuten ajan puute, kohtaanto-ongelmat sekä osaamisen ja motivaation puute (Cherney, 2015; Hughes ym., 2011). Lisäksi aikaisempi tutkimus on tarkastellut tekijöitä, jotka kannustavat tutkijoita hakeutumaan yhteistyöhön yritysten kanssa (Dan, 2013; Franco & Haase, 2015; Hasanefendic ym., 2016; Hughes ym., 2011; Jacob & Jabrane, 2018). Ihmistieteisiin keskittyneellä aikaisempaa tutkimusta on niukalti, mutta esimerkiksi Hughesin ym. (2011) Yhdistyneessä kuningaskunnassa tehdyssä humanistisiin aloihin keskittyvässä tutkimuksessa ei havaittu merkittäviä eroja humanististen tieteiden ja muiden tieteenalojen tutkijoiden motivaatiotekijöiden osalta. Tärkein motivoiva tekijä tieteenalasta riippumatta oli mahdollisuus saada näkemyksiä omaan tutkimukseen.

Aikaisemman tutkimuksen perusteella tiedetään, että ihmistieteiden tutkijoiden ja yritysten välistä yhteistyötä tehdään vähemmän kuin esimerkiksi luonnontieteissä ja teknisissä tieteissä (esim. Kotiranta ym., 2020). Yhteistyön edellytykset myös eroavat kansallisen kontekstin mukaan, minkä vuoksi on mielenkiintoista selvittää, min-kälaisia näkemyksiä ja kokemuksia suomalaisilla tutkijoilla ja yrityksillä on yhteistyön mahdollisuuksista. Tutkijoiden ja yritysten näkemyksen

esiin tuominen on tärkeää, jotta voimme ymmärtää syvällisemmin yhteistyötä tukevia mekanismeja tutkimusorganisaatioiden ja yritysten tasolla. Artikkelini myös pyrkii aineiston pohjalta tunnistamaan, millaisten konkreettisten tekijöiden avulla yhteistyön esteitä voitaisiin purkaa ja haasteita selättää.

Tämän artikkelin empiirinen aineisto koostuu yritys-yhteistyötä ihmistieteissä selvittäneen kyselyn tuloksista. Verkkokyselyyn vastasi suomalaisissa yliopistoissa ja tutkimuslaitoksissa työskenteleviä ihmistieteiden tutkijoita sekä eri kokoisten ja eri toimialoilla toimivien yritysten edustajia (N = 137). Kyselyn avulla selvitimme tutkijoiden ja yritysten näkemyksiä ja kokemuksia siitä, mitkä tekijät edistävät yhteistyötä ja minkälaisin rakentein ja käytännöin yhteistyön käynnistämistä voitaisiin tukea.

Seuraavassa luvussa käsittelemme yritys-yhteistyötä koskevaa aikaisempaa tutkimuskirjallisuutta. Tämän jälkeen esittelemme kyselytutkimuksen menetelmät ja tulokset. Päätämme artikkelin kyselytutkimuksesta tehtäviin johtopäätöksiin. Lisäksi pohdimme tapoja, joilla yritys-yhteistyötä ihmistieteissä voitaisiin edistää.

Yritys-yhteistyö ihmistieteissä

Tutkijoiden ja yritysten välisestä yhteistyöstä on monenlaisia hyötyjä akateemiselle yhteisölle, yrityksille ja laajemmin yhteiskunnalle (Banal-Estañol ym., 2015; Broström, 2012; Fini ym., 2018), ja sitä voidaan näin ollen pitää keskeisenä mekanismina tutkimuksen vaikuttavuuden lisäämiseksi. Tutkimus-yhteistyön kautta yritykset saavat käyttöönsä osaamista ja uusia menetelmiä, mikä edistää uusien ratkaisujen löytämistä ja innovatiivisuutta (Broström, 2012; Fini ym., 2018). Samaan aikaan yhteistyö tarjoaa tutkijoille pääsyn tietoon ja esimerkiksi organisaation prosesseihin ja näin syntyvää ymmärrystä voidaan hyödyntää sekä tutkimuksessa että opetuksessa (Banal-Estañol ym., 2015; Broström, 2012; Fini ym., 2018). Aikaisemmassa tutkimuksessa tutkijoiden motiiveista käynnistää yhteistyötä yritysten kanssa on korostunut mahdollisuus kehittää omaa työtä (Hughes ym., 2011). Yhteistyö yritysten kanssa ohjaa tutkimusta tunnistamaan ja

käsittelemään käytännön näkökulmasta keskeisiä kysymyksiä, ja näin ollen motivaatio hakeutua yritys-yhteistyöhön voi kummuta esimerkiksi tarpeesta löytää uusia tutkimusideoita (Dan, 2013) tai merkityksellisyyttä omalle tutkimukselle (Jacob & Jabrane, 2018). Lisäksi yhteistyötä motivoivat mahdolliset myönteiset uravaikutukset (Franco & Haase, 2015) ja mahdollisuus kehittää opetusta esimerkiksi siten, että se edistää opiskelijoiden työelämäkyvykkyyksiä (Hasanefendic ym., 2016).

Yhteistyö akateemisten tutkijoiden ja yritysten välillä voi saada monenlaisia muotoja luennoinnista, konsultoinnista ja opinnäytetöiden ohjauksesta tilaustutkimuksiin ja yhteisiin tutkimus- ja kehityshankkeisiin (t&k) (Abreu & Grinevich, 2013). Ihmistieteissä yhteistyö on tyypillisesti painottunut luennointiin ja konsultointiin ja erilaisiin epäformaaleihin yhteistyön muotoihin (Olmos-Peñuela ym., 2014b). Formaali yhteistyö t&k-hankkeiden puitteissa sekä niin sanotut kaupalliset yhteistyön muodot, kuten patentit ja lisenssit, ovat harvinaisempia kuin esimerkiksi luonnontieteissä ja teknisissä tieteissä (Kotiranta ym., 2020; Olmos-Peñuela ym., 2014b) siitä huolimatta, että yrityksissä ihmistieteellisen osaamisen tarve on tunnistettu. Antropologista osaamista on hyödynnetty innovaatio- toiminnassa usean vuosikymmenen ajan (esim. Squires, 2021), ja esimerkiksi psykologisen osaamisen merkitys tekoälyä hyödyntävien sovellusten kehittämisessä on tunnistettu (Piloto ym., 2022).

Luonnontieteissä ja teknisissä tieteissä tutkimuksen vaikutukset ja vaikuttavuus ovat helpompia osoittaa esimerkiksi määrällisesti mitattavissa olevin liikeloudellisin tuloksin. Ihmistieteille tyypilliset laadulliset vaikutukset eivät sen sijaan ole yhtä suoraviivaisesti ennakoitavissa ja todennettavissa. Ihmistieteen tutkijoiden itsensäkin on usein vaikeaa artikuloida tutkimuksensa vaikutuksia (Muhonen & Tellman, 2022), ja tulosten soveltaminen liike-elämän kontekstiin voi olla ongelmallista (esim. Vacher, 2023). Ihmistieteellisen tutkimuksen käytännön soveltamista on liike-elämässä toimivien myös vaikeaa ymmärtää (Hughes, 2012; Heikkilä & Niiniluoto, 2016; Vacher, 2023). Yritys-yhteistyöhön suunnatut rahoitusmallit tukevat pääasiassa laajoja monitie-

teisiä hankkeita ja korostavat vaatimusta mitattavista vaikutuksista elinkeinoelämään (Borlaug & Langfeldt, 2020). Koska ihmistieteiden tutkijoiden panos kohdistuu todennäköisemmin toimintaan, joka ei suoraan johda uusien palvelujen tai tuotteiden kehittämiseen ja sitä kautta yritysten liikevaihdon kasvattamiseen, yhteistyön muodot saattavat omalta osaltaan rajata ihmistieteiden tutkijoita pois tämän tyyppisen rahoituksen piiristä.

Myös lukuisia muita yhteistyön vähäisyyteen vaikuttavia tekijöitä on tunnistettu. Tyypillisimpiä tutkijoiden kokemia esteitä yhteistyölle ovat kohtaanto-ongelma, ajan puute ja toiminnan eriävät aikajänteet, yhteistyöhön liittyvä byrokraatia sekä puutteelliset resurssit yhteistyön tukemiseksi tutkimusorganisaatiossa (Cherney, 2015; Hughes ym., 2011). Myös motivaation puute on yksi tekijä, koska yritys yhteistyö ei kuulu niihin aktiviteetteihin, joista tutkijoita yliopistoissa tyypillisesti palkitaan (Hughes ym., 2011). Myös akateemista tutkimusta ja yritysmaailmaa ohjaavien intressien eroavaisuudet koetaan haasteeksi. Julkaisutavoitteet ohjaavat akateemista tutkimusta, kun taas taloudellisen hyödyn tavoittelu ohjaa yrityksiä, jolloin akateemisten tavoitteiden ja kumppaniorganisaation odotusten yhteensovittaminen voi olla hankalaa (Jacob & Jabrane, 2018; Vacher, 2023). Yritys yhteistyölle on myös tunnusomaista, että tiedon jakamiseen ja tulosten julkaisemiseen liittyy usein kilpailullisia syistä rajoitteita, mikä voi hidastaa tai jopa estää tutkimustulosten julkaisemisen (D'Este ym., 2013). Yritys yhteistyö herättääkin usein huolta akateemisen vapauden vaarantumisesta (Orazbayeva ym., 2019). Lisäksi kiinnostus yksityisellä sektorilla työskentelyä kohtaan on ihmistieteiden tutkijoiden keskuudessa vähäistä verrattuna luonnontieteisiin ja tekniisiin tieteisiin (Schneiderberg ym., 2021), mikä saattaa osaltaan selittää eri tieteenalojen eroja yritys yhteistyön aktiivisuudessa. Tämä heijastuu myös esimerkiksi siinä, että kaupallisten sovel-

luskohteiden etsiminen omalle tutkimukselle on ihmistieteissä selkeästi vähäisempää kuin esimerkiksi teknisissä tieteissä (Kotiranta ym., 2020).

Yritysten näkökulmasta humanistiset tieteet ja yhteiskuntatieteet ovat tyypillisesti vieraampia aloja kuin luonnontieteet ja tekniset tieteet, mikä voi selittää yritysten vähäistä kiinnostusta etsiä yhteistyömahdollisuuksia (Heikkilä & Niiniluoto, 2016; Hughes, 2011). Yhteistyö edellyttää yrityksiltä sitoutumista ja panostuksia, jolloin yhteistyön hyötyjen ymmärtäminen ja niiden kommunikointi yrityksessä ymmärrettävällä tavalla on välttämätöntä (Cherney, 2015). Puutteellinen ymmärrys yhteistyön hyödyistä ja vajavainen käsitys siitä, miten yhteistyöhön akateemisten kumppanien kanssa tulisi ryhtyä, ovatkin mainittu syiksi, joiden vuoksi yritykset eivät ole hankkiutuneet yhteistyöhön ihmistieteiden tutkijoiden kanssa (Hughes, 2011).

IHMISTIETEILLE TYYPILLISET LAADULLISET VAIKUTUKSET EIVÄT SEN SIJAAN OLE YHTÄ SUORAVIIVAISESTI ENNAKOITAVISSA JA TODENNETTAVISSA. IHMISTIETEEN TUTKIJOIDEN ITSENSÄKIN ON USEIN VAIKEAA ARTIKULOIDA TUTKIMUKSENSA VAIKUTUKSIA (MUHONEN & TELLMAN, 2022), JA TULOSTEN SOVELTAMINEN LIIKE-ELÄMÄN KONTEKSTIIN VOI OLLA ONGELMALLISTA (ESIM. VACHER, 2023).

Yritysten kokemia haasteita tutkimusyhteistyössä ovat erilaisesta ammattikielestä johtuvat kommunikaatio-ongelmat ja tutkijoiden puutteellinen ymmärrys liiketoiminnasta ja tutkimustiedon käytännön soveltamiseen liittyvistä reunaehdoista (Hughes, 2011, Vacher, 2023). Ihmistieteille tyypilliset käsitteet, viitekehykset ja menetelmät eroavat merkittävästi elinkeinoelämän puhetavoista, mikä voi hankaloittaa keskinäisen ymmärryksen syntymistä ja ihmistieteellisten lähestymistapojen soveltamista yrityskontekstissa. Tämä käy elävästi ilmi esimerkiksi Vacherin (2023) artikkelissa arkkitehtitoimiston ja antropologin yhteistyöstä, jossa jaettua ymmärrystä ihmistieteellisten käsitteiden ja menetelmien hyödyntämisestä tutkijan ja yrityskumppanin välillä oli hyvin työlästä saavuttaa. Lisäksi yrityksissä koetaan, että akateemisten kumppaneiden hallinnon byrokraattisuus ja joustamattomuus hankaloittavat yhteistyötä (Hughes, 2011).

Vaikuttavuuden arvioinnin haasteet nousevat myös esiin akateemisissa tutkimuksissa koskien yhteistyön vähäisyyttä ihmistieteissä. Yhteistyön

tarpeellisuutta voi olla vaikeaa perustella yritykselle, kun sen vaikutuksia liiketoimintaan ei pystytä arvioimaan. Toisaalta yritykset arvostavat yhteistyössä hyötyjä, jotka eivät ole määrällisesti mitattavissa, kuten pääsyä tutkimustietoon ja organisaation tutkimusosaamisen kehittymistä (Cherney, 2015). Onkin ilmeistä, että yhteistyö ihmistieteen alojen ja yritysten kanssa sisältää huomattavan määrän hyödyntämätöntä potentiaalia, jonka tiellä ovat haasteet ja puutteet, jotka liittyvät yhteiseen kieleen ja kommunikaatioon, molemminpuolisen vaikuttavuuden artikuloimiseen ja motivaatioon sekä puuttuviin rakenteisiin.

Menetelmät ja aineisto

Selvitimme suomalaisille tutkijoille ja yrityksille suunnatulla kyselyllä, miten ja millaista yhteistyötä yritysten ja tutkijoiden välillä tehdään ihmistieteissä, millaisten tekijöiden koetaan yhtäältä tukevan ja toisaalta estävän yhteistyötä sekä minkälaiset tukirakenteet voisivat kannustaa yhteistyöhön. Verkkokyselyllä tavoiteltiin suomalaisissa yliopistoissa ja tutkimuslaitoksissa työskenteleviä tutkijoita sekä suomalaisia yrityksiä. Tutkijoille suunnattu kysely lähetettiin kaikkiin yliopistoihin sekä tutkimuslaitoksiin jaettavaksi tutkijoille. Kyselyä (ks. liite 1) pyydettiin myös välittämään sopiville vastaajille. Yritysvastaajia tavoiteltiin tutkimus-yritys-yhteistyötä rahoittavan Vaikuttavuussäätiön verkostojen kautta sekä tutkimuslaitosten yrityssuhdeorganisaatioiden kautta. Näin ollen kyselyyn vastanneet yritykset olivat pääasiassa sellaisia, jotka olivat tehneet yhteistyötä tai olivat kiinnostuneita yhteistyöstä tutkimusorganisaatioiden kanssa. Lisäksi linkkiä kyselyyn jaettiin sosiaalisessa mediassa. Kysely oli auki 15.8.–15.9.2023. Kyselyyn osallistui yhteensä 137 vastaajaa, joista tutkijoita oli 111 ja yritysten edustajia 26. Kysely oli nimetön, ja siihen osallistuvilta pyydettiin General Data Protection Regulation (GDPR) -vaatimusten mukaisesti suostumus henkilötietojen, kuten työskentelyorganisaation, tutkimusalan ja työtehtävän, käsitteilyyn. Kyselyn saatteessa oli linkki tietosuojaselosteeseen, jossa oli kuvattu henkilötietojen käsittely tietosuojan takaamiseksi.

Kyselyn sisältö oli joitakin poikkeuksia lukuun ottamatta sama tutkimus- ja yritys vastaajille huomioiden kuitenkin näkökulmien edellyttämät erot. Koska kyseessä oli itseohjautuva verkkokysely, sen tuottamaa otantaa voidaan näin ollen pitää näyteenä tutkimus-yritys-yhteistyön rajapinnassa toimivista tai sinne pyrkivistä henkilöistä ja yrityksistä.

Kysely sisälsi sekä määrällisiä että avoimia kysymyksiä. Määrälliset kysymykset koskivat aikaisempaa kokemusta yhteistyöstä, yhteistyön koettuja hyötyjä, yhteistyöhön kannustavia tekijöitä, yhteistyön merkitystä omaan tutkimuskysymykseen vastaamisessa/yrityksen haasteisiin vastaamisessa sekä yhteistyön kannalta kiinnostavimpia toimialoja/tutkimusaloja. Avoimet kysymykset koskivat 1) yhteistyön koettuja haasteita, 2) yhteistyötä edistäviä tekijöitä, 3) sitä, mihin tutkimuksella hakee vastauksia, 4) miten yhteistyö tukee yritysten/tutkijoiden tavoitteita ja 5) minkälaiset tukija rahoitusmekanismit edistäisivät vastaajien näkökulmasta yhteistyötä. Määrällisiä vastauksia analysoitiin kuvailevien tilastollisten menetelmien avulla. Avoimet vastaukset analysoitiin laadullisen aineistolähtöisen sisällönanalyysin keinoin (Weber, 1990). Vastaukset koodattiin, minkä jälkeen koodit luokiteltiin yleisiksi teemoiksi (ks. Gioia ym., 2013).

Tutkijavastaajat

Kyselyyn vastanneista tutkijoista 40 prosenttia edusti humanistisia tieteitä ja 60 prosenttia yhteiskuntatieteitä. Humanististen tieteiden edustajat olivat jakautuneet tasaisesti eri aloille, kuten kulttuurintutkimukseen, filosofiaan, psykologiaan, historiaan, kielisiin, kielitieteeseen, arkeologiaan ja taiteen tutkimukseen. Sen sijaan kasvatustieteistä, teologiasta tai uskontotieteistä ei ollut yhtään vastaajaa. Yhteiskuntatieteissä suurin vastaajajoukko oli valtiotieteiden alalta (28 %), ja lisäksi vastaajia oli tasaisesti oikeustieteistä, liiketaloustieteistä sekä terveystieteistä.

Suurin osa vastanneista tutkijoista oli professoreita (19 %), väitöskirjatutkijoita (16 %), yliopistolehtoreita ja yliopisto-opettajia (16 %) tai post doc -tutkijoita (10 %). Lisäksi vastaajien joukossa

oli yliopistoissa ja tutkimuslaitoksissa muissa tutkimusrooleissa työskenteleviä, kuten tutkimusjohtajia (6 %), erikoistutkijoita (9 %) tai tutkijoita (7 %). Hallinnollisissa tehtävissä työskenteleviä oli vastaajien joukossa yhdeksän prosenttia. Kategoriaan muu (8 %) sisältyi projektipäällikön ja asiantuntijan tittelillä työskenteleviä vastaajia.

Kyselyyn vastanneista tutkijoista yli kolmanneksella ei ollut lainkaan kokemusta yritysyhteistyöstä. Noin 14 prosentilla vastaajista oli vain vähän kokemusta yhteistyöstä esimerkiksi yksittäisistä alle vuoden mittaisista hankkeista. Lähes yhtä monella vastaajalla oli kokemusta yksittäisistä pitkäkestoisista hankkeista tai useammasta hankkeesta noin 1–5 vuoden verran. Vajaa viidennes vastaajista raportoi tehneensä runsaasti yritysyhteistyötä ja olleensa mukana lukuisissa yhteistyöhankkeissa.

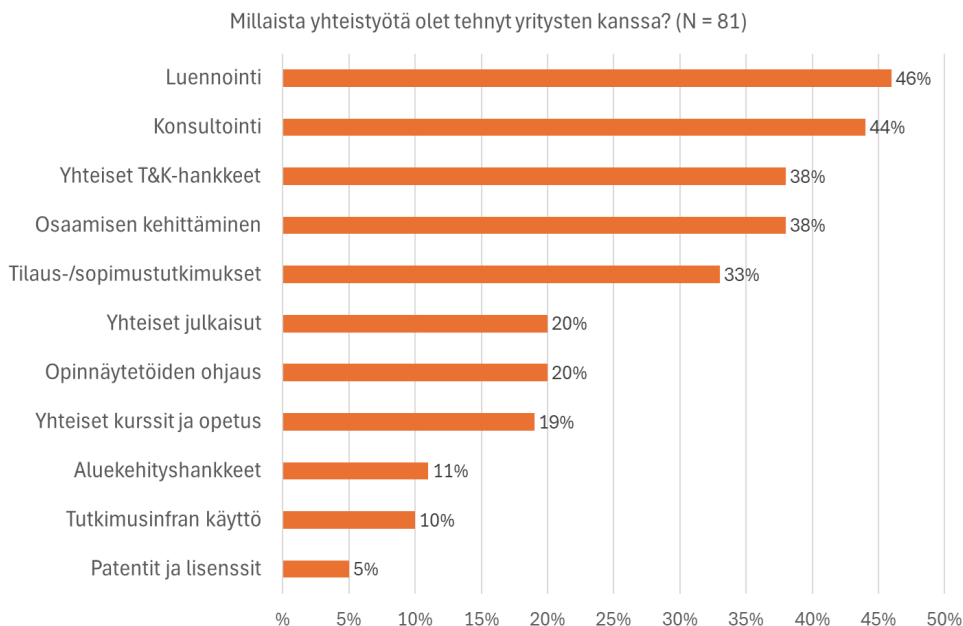
Yhteistyön osalta yhteiskuntatieteilijöillä korostuivat humanististen tieteiden tutkijoita enemmän yhteiset t&k-hankkeet, kun taas konsultointi ja luennot korostuivat jonkin verran enemmän humanististen tieteiden tutkijoiden vastauksissa. Vain viisi prosenttia vastaajista mainitsi patentit ja lisenssit yritysyhteistyön muotona. Humanististen alojen tutkijoiden ja yhteiskuntatieteellisten alojen tutkijoiden

vastauksissa ei ollut merkittäviä eroja, minkä vuoksi vastaukset raportoidaan tekemättä eroa näiden alojen välillä (ks. kuvio 1).

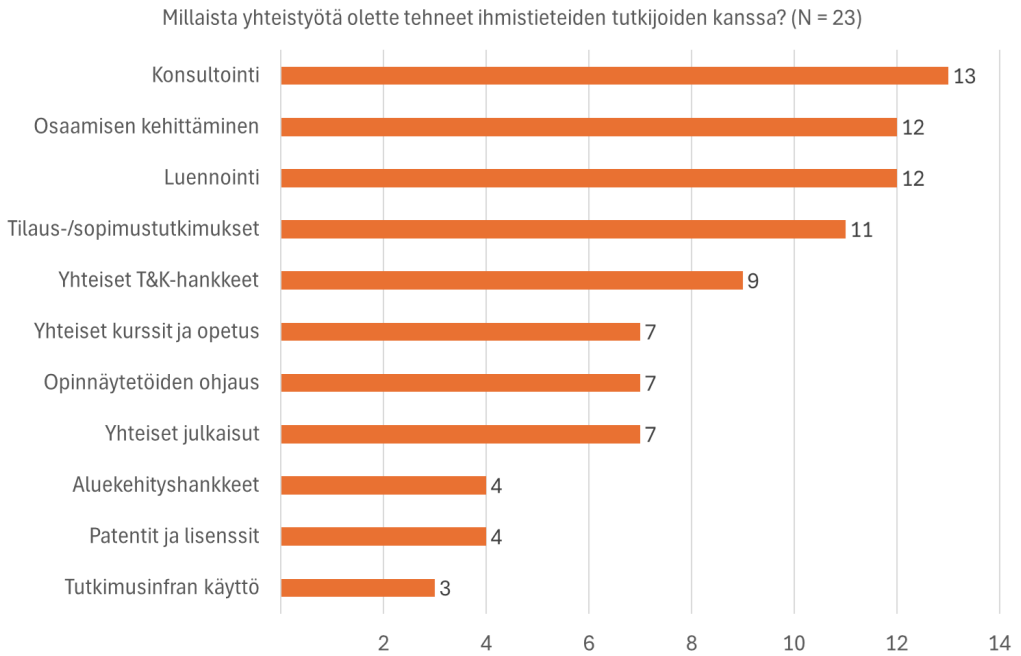
Yritysvastaajat

Kolmannes yritysvastaajista edusti palveluliiketoimintaa. Loput jakaantuivat tasaisesti eri aloille. Vastaajista 10 edusti alle kymmenen hengen mikroyrityksiä, kun taas loput yritykset olivat tasaisesti pieniä, keskisuuria ja suuria. Valtaosa yrityksistä toimi kansainvälisesti ja lähes kaikki harjoittivat t&k-toimintaa. Yrityksistä 19:llä oli kokemusta yhteistyöstä tutkijoiden kanssa. Kaikkiaan yritysvastaajien joukko jäi määrältään vaatimattomaksi, mikä voi heijastaa yritysten vähäistä kokemusta yhteistyöstä ja suppeaa ymmärrystä sen mahdollisuuksista.

Yhteistyön muodoista yleisimpiä olivat konsultointi, luennot, osaamisen kehittäminen sekä tilaus- ja sopimustutkimukset (ks. kuvio 2, s. 45). Aluekehityshankkeet, tutkimusinfrastruktuurin hyödyntäminen sekä niin sanotut kaupalliset yhteistyön muodot (Kotiranta ym., 2020), kuten patentointi ja lisensointi, olivat harvinaisimpia yhteistyön muotoja.

Kuvio 1. Yhteistyön muodot, joista kyselyyn vastanneilla tutkijoilla oli kokemusta.

Kuvio 2. Yhteistyön muodot, joista yritys vastaajilla oli kokemusta (vastaajien lkm.).

Tulokset

Tässä luvussa käsittelemme kyselyn tuloksia keskittyen siihen, minkälaisia haasteita ja estäviä tekijöitä sekä hyötyjä ja potentiaalia yhteistyössä koetaan tutkijoiden ja yritysten näkökulmasta. Lisäksi löydökset tarjoavat konkreettisia näkemyksiä tavoista, joilla yhteistyötä voitaisiin edistää.

Yhteistyön haasteet

Yhteistyöhön ja sen käynnistämiseen liittyviä haasteita kartoitettiin avoimella kysymyksellä. Tutkijoiden vastauksissa (N = 87) useimmin mainittu haaste liittyi *ajallisiin kysymyksiin* (ks. taulukko 1, s. 46). Tutkimuksen pitkäjänteisyyden nähtiin olevan ristiriidassa yritysten lyhytjänteisyyden ja toiminnan aikasykliä kanssa. Toiseksi tutkijat kokivat, että heillä itsellään ei ole aikaa panostaa yritys-yhteistyön rakentamiseen, koska muut akateemiseen tutkimukseen ja työhön liittyvät velvollisuudet ovat prioriteeteissa edellä. Lisäksi katsottiin, että yhteistyön onnistuminen

riippuu ajoituksesta: jos hetki ei ole yrityksen kannalta otollinen, yhteistyössä ei voida edetä.

Kontaktien löytämiseen liittyvät haasteet, *taloudelliset rajoitteet* sekä *keskinäisen ymmärryksen puute* muodostuivat avoimissa vastauksissa yhtä suuriksi kategorioiksi. Sopivien yhteistyökumppanien löytäminen ja yhteistyön käynnistäminen nähtiin ongelmalliseksi esimerkiksi siitä syystä, ettei omalla alalla ole perinteisesti tehty yhteistyötä, jolloin ei ole olemassa olevia verkostoja, joista lähteä liikkeelle. Tutkimusorganisaatioista koettiin myös puuttuvan rakenteet, jotka tukisivat mahdollisen kumppaniyrityksen löytymistä ja yhteistyön käynnistämistä.

Rahoituksen saamiseen liittyvät ongelmat kytkeytyivät sopivien rahoitusinstrumenttien löytämiseen ja rahoituksen epävarmuuteen. Lisäksi rahoitushauissa on tyypillisesti määrätty hakuajat ja päätöksentekoprosessit ovat pitkäkestoisia, jolloin yhteistyömahdollisuuden auetessa voi olla mahdollonta saada rahoitusta tarpeeksi nopeasti. Keskinäisen ymmärryksen puute ilmeni esimerkiksi vähäisenä ymmärryksenä yritys-ympäristöstä, mikä hankaloittaa yhteistyön tarpeellisuuden perustelee-

mista yrityksille. Toisaalta yritysten puutteellinen ymmärrys tutkimusaloista ja tutkimusyhteistyön mahdollisuuksista oli tutkijoiden näkökulmasta yhteistyötä hankaloittava seikka.

Muita useita mainintoja saaneita haasteita olivat *yhteisten intressien tunnistaminen* sekä *yhteistyöstä sopiminen*. Yhteisten intressien tunnistamisen haasteet kumpuavat tutkijoiden näemyksen mukaan erilaisista arvomaailmoista ja odotuksista sen suhteen, mitä yhteistyöllä pitäisi saavuttaa. Tämä kytkeytyy myös yhteistyön sopimiseen liittyviin haasteisiin, kuten yhteistyön tavoitteiden määrittelyyn, immateriaalioikeuksiin liittyvien asioiden sopimiseen tai rahoituksen asettamiin yhteistyön reunaehtoihin.

Yritysten mainitsemat yhteistyön käynnistämisen haasteet (N = 14) sisälsivät paljon samoja huomioita kuin tutkijoilla. Yritysten näkökulmasta yhteistyön käynnistämistä hankaloittavat muun muassa keskinäisen ymmärryksen puute sekä puutteellinen ymmärrys ketteristä yhteistyön tavoista ja rahoitusmahdollisuuksista. Osa vastaajista myös koki, että tutkimusyhteistyö ei ole kilpailukykyistä yksityisen sektorin työntekijöihin verrattuna johtuen yliopistojen korkeista yleiskustannuslisistä.

Yhteistyön koetut hyödyt ja potentiaali

Avoimien vastausten (N = 87) perusteella yleisimmät yhteiskunnalliset kysymykset, joihin kyselyyn vastanneiden tutkimukset hakevat vastauksia, olivat 1) kestävyysmurros, 2) sosiaalinen tasa-arvo, 3) terveydenhuolto, terveys ja hyvin-

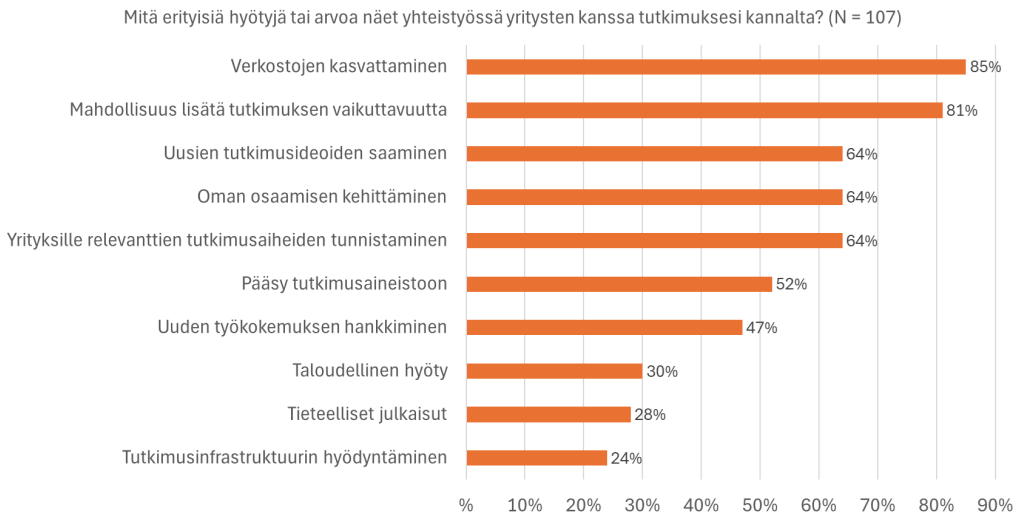
vointi, 4) työn murros ja työhyvinvointi sekä 5) teknologian hyödyntäminen ja sen vaikutukset. Tyypillisesti tutkijoiden kuvaamat tutkimusaiheet liittyivät useampaan näistä. Tutkimukset tarkastelevat esimerkiksi teknologian hyödyntämistä terveyden ja hyvinvoinnin tai sosiaalisen yhdenvertaisuuden edistämisessä tai esimerkiksi työelämän muutosta kestävyysmurroksen näkökulmasta.

Valtaosa kyselyyn vastanneista tutkijoista koki, että yritys yhteistyö edistäisi näihin kysymyksiin vastaamista: 65 % tutkijavastaajista (N = 106) oli jokseenkin tai täysin samaa mieltä siitä, että yritys yhteistyö edistää oman tutkimuksen kysymyksiin vastaamista. Tätä perusteltiin avoimissa vastauksissa (N = 46) esimerkiksi sillä, että yritykset ovat merkittävä toimija yhteiskunnassa ja siksi monelle tutkijalle keskeinen sidosryhmä ja tutkimuskohde. Sen lisäksi että yrityksistä saadaan kerättyä tutkimusaineistoa, yritykset haastavat myönteisellä tavalla tutkimuskysymyksiä ja yhteistyön myötä tunnistetaan uusia tutkimusaiheita. Tutkijat myös katsoivat, että yhteistyö edistää tutkimuksen näkyvyyttä ja vaikuttavuutta. Tutkimustulosten viemisen käytäntöön hyödynnettäväksi nähtiin myös lisäävän tutkimuksen legitimitettä. Myös puolet niistä vastaajista, joilla ei ollut aikaisempaa kokemusta yhteistyöstä, katsoi, että yhteistyö voisi edistää omaan tutkimuskysymykseen vastaamista.

Yleisesti yhteistyön hyötyjä ja arvoa kartoitavassa kysymyksessä korostuivat niin ikään verkostojen kasvattaminen sekä oman tutkimuksen vaikuttavuuden lisääminen (ks. kuvio 3, s. 47).

Taulukko 1. Tutkijoiden kokemat yhteistyön haasteet.

Haastekategoria	Osuus vastauksista, jossa haaste mainittu
Ajanpuute ja eriävät rytmit/syklit	22 %
Kontaktien löytäminen, liikkeelle lähtö haastavaa	16 %
Taloudelliset rajoitteet	16 %
Keskinäisen ymmärryksen puute	16 %
Yhteisten intressien tunnistaminen	14 %
Yhteistyöstä sopiminen	12 %

Kuvio 3. Tutkijoiden kokemana hyötyjä ja arvoja tutkimukselle yhteistyöstä yritysten kanssa.

Myös yrityksille merkityksellisten tutkimuskysymysten tunnistaminen, oman osaamisen kehittäminen sekä uusien tutkimusideoiden saaminen nousivat tutkijoiden vastauksissa keskeisten yhteistyön hyötyjen joukkoon.

Tutkijoilla oli myös näkemyksiä siitä, miten yhteistyö hyödyttäisi yrityksiä. Avoimissa vastauksissa (N = 73) korostui viisi tapaa, jolla yhteistyö tuottaisi lisäarvoa yritykselle: 1) luomalla tietoa ja tuottamalla menetelmiä liiketoiminnan kehittämiseksi, 2) synnyttämällä tietoa ja menetelmiä organisaation kehittämiseksi, 3) kehittämällä yrityksen osaamista, 4) kasvattamalla tietoa yrityksen toimintaympäristöstä ja 5) tukemalla yrityksen vastuullisuuden kehittämistä.

Yritysten vastauksissa yhteistyön hyötyjen osalta korostuivat uuden tiedon omaksuminen, osaamisen vahvistaminen sekä uusien palvelujen kehittäminen, mikä heijastaa vastaajajoukon painottumista palveluliiketoimintaan (ks. kuvio 4, s. 48). Tämä on linjassa tutkijoiden käsityksen kanssa yhteistyön hyödyistä yritykselle.

Yritysvastaajista 19 koki, että ihmistieteillä on keskeinen rooli uusien ideoiden ja innovaatioiden kehittämisessä. Yhteistyön nähtiin edistävän asiakaslähtöisyyttä ja erilaisten kulttuurien

huomioimista kehitystyössä. Tietyillä aloilla, kuten koulutusliiketoiminnan kehittämisessä, tutkimusyhteistyön mainittiin olevan avainasemassa uusien palvelujen kehitystyössä. Myös teknologian kehityksessä ihmistieteet nähtiin olennaisena uusien teknologioiden ja innovaatioiden sosioteknisten vaikutusten ymmärtämisessä. Toiset vastaajat kokivat, että yrityksen kehitystyö kaipaa laajempaa ymmärrystä ja pyrkimistä pois totutuista ajattelu- ja toimintamalleista. Ihmistieteellisen näkökulman koettiin esimerkiksi tuovan moninäkökulmaisuutta strategiatyöhön ja syvempää ymmärrystä asiakkaiden tarpeista. Ihmistieteillä katsottiin olevan rooli myös organisaation sisäisessä kehittämisessä, kuten muutoksen edistämisessä ja toimintakulttuurin kehitystyössä. Tarpeen ihmistieteelliselle ymmärrykselle myös organisaatioiden johdossa mainittiin olevan kasvussa.

Yritysten avoimissa vastauksissa (N = 16) mainitsemat tulevaisuuden haasteet liittyivät osaavan työvoiman varmistamiseen, kestävyyskysymyksiin sekä riittävän rahoituksen ja kannattavuuden varmistamiseen. Yritysvastaajista 21 oli samaa tai täysin samaa mieltä siitä, että yhteistyö ihmistieteen tutkijoiden kanssa olisi tarpeellista näihin haasteisiin vastaamisessa.

Kuvio 4. Yritysten kokemat hyödyt tutkimusyhteistyöstä (vastaajien lkm.).

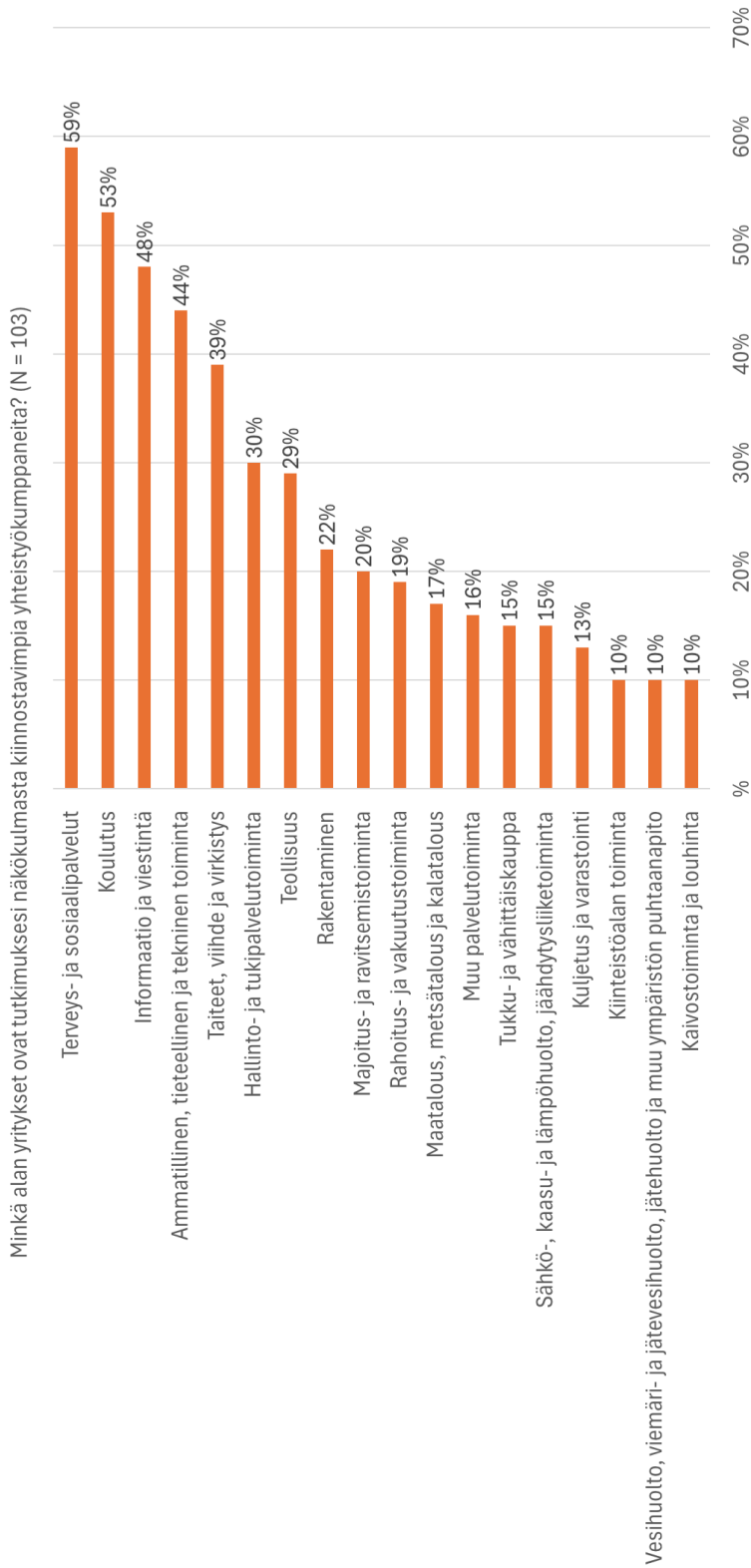
Yritykset perustelivat tätä sillä, että monialainen yhteistyö on tulevaisuudessa avainasemassa esimerkiksi kestävyyskysymysten ratkaisemisessa. Yritykset myös kokivat, että tutkimusosaamiselle, jota ei löydy yrityksen sisältä, on tarvetta tulevaisuuden haasteisiin vastaamisessa. Teknologian kehittyminen yhä kompleksisemmaksi nähtiin myös tekijäksi, joka korostaa tarvetta ihmistieteelliselle osaamiselle.

Yritysvastaajat nostivat esille, että tutkijat hyötyisivät yhteistyöstä saamalla tutkimusdataa sekä monipuolisia mahdollisuuksia uusien tutkimusaiheiden tunnistamiseen. Lisäksi yritykset tiedostivat, että julkaisut, joita datalla syntyy, ovat tutkijoille prioriteetti. Yritykset myös arvioivat, että tutkijoita hyödyttää yhteistyön myötä kehittyvä ymmärrys käytännön haasteista ja tietotarpeista. Yrityskonteksti nähtiin testialustana, jolla tutkijat pääsevät kokeilemaan teorioiden toimimista käytännössä. Yritysvastaajat nostivat esiin myös mahdollisuuden verkostoitua ja saada näkymää yrityksestä mahdollisena tulevaisuuden työnantajana.

Yhteistyöhön kannustavat mekanismit ja rakenteet

Noin viidenneksessä tutkijoiden avoimista vastauksista koskien yhteistyön kannustimia ja edistäviä tekijöitä (N = 66) nostettiin esiin kontaktit ja aiempi kokemus yhteistyöstä. Tutkijat kokivat, että henkilökohtaiset kontaktit yrityksiin, laajat verkostot sekä oikeiden kontaktien tunnistaminen ja tavoittaminen olivat olleet avainasemassa yhteistyön onnistumisissa. Toiseksi eniten (15 %) vastauksissa korostui yrityksen suhtautuminen tutkimukseen. Yrityksen kiinnostus ja myönteinen suhtautuminen sekä arvostus mainittiin tekijöinä, jotka edistivät yhteistyön onnistumista. Lisäksi yhteiset intressit (11 %) sekä yhteistyön selkeät tavoitteet ja niihin sitoutuminen mainittiin useissa vastauksissa (9 %). Muita useita mainintoja saaneita tekijöitä olivat yritysmaailman tuntemus (8 %), keskinäinen luottamus (7 %), rahoitus (6 %) sekä kommunikoinnin sujuvuus (6 %).

Kyselyyn vastanneet tutkijat olivat kiinnostuneita yhteistyöstä hyvin monipuolisesti eri alojen yritysten kanssa (ks. kuvio 5, s. 49). Kiinnostavimpina toimialoina pidettiin terveystieteiden- ja sosia-

Kuvio 5. Yritysyhteistyön näkökulmasta kiinnostavat toimialat.

lipalveluja (57 % vastaajista), koulutusta (52 % vastaajista) sekä informaatio- ja viestintää (48 % vastaajista). Humanististen alojen ja yhteiskuntatieteiden tutkijoiden näkemykset olivat hyvin yhtenevät, mutta taide-, viihde- ja virkistysala korostui humanististen tieteiden tutkijoiden vastauksissa verrattuna yhteiskuntatieteen tutkijoihin. Humanististen alojen tutkijoista 61 % piti tämän alan yrityksiä kiinnostavina yhteistyökumppaneina (yhteiskuntatieteilijöistä 21 %).

Kun tutkijoilta kysyttiin, millaisilla tuki- ja rahoitusmekanismeilla yhteistyötä yritysten kanssa voitaisiin helpottaa, vastauksissa (N = 74) korostui seuraavat neljä aihetta:

- 1) Tukirakenteet tutkijoiden ja yritysten välisen vuorovaikutuksen edistämiseksi, esimerkiksi organisatorinen tuki yhteyksien luomiseksi yrityksiin ja foorumit mahdollisten yhteistyökumppaneiden löytämiseksi.
- 2) Valmistelurahoitus yhteisten kiinnostuksen kohteiden tunnistamiseksi, hankesuunniteluun ja yritysten kanssa tehtävien pilottihankkeiden käynnistämiseksi.
- 3) Joustavat ja virtaviivaiset rahoitusmallit, joissa byrokraattiset esteet ovat mahdollisimman vähäisiä, jotta yhteistyömahdollisuuksien ilmaantuessa voidaan reagoida nopeasti.
- 4) Yhteiskunnallisen vuorovaikutuksen, mukaan lukien yritysyhteistyön, huomioiminen yliopistojen palkitsemisjärjestelmässä.

Vastaukset heijastavat tuen tarvetta yrityskontaktien luomiselle sekä tukimekanismeille, joiden puitteissa yhteistyön mahdollisuuksia ja yhteistyötä voidaan lähteä matalalla kynnyksellä tarjoamaan ja kokeilemaan.

Yritysvastaajien avoimissa vastauksissa tutkimusyhteistyötä edistävinä tekijöinä korostuivat aikaisemmat kontaktit sekä sopivan rahoituksen löytyminen. Lisäksi mainittiin tutkijoiden korkealuokkainen osaaminen ja se, että yhteistyön hyödyistä oli jaettu näkemys tutkijoiden ja yrityksen kesken. Myös yrityksen sitoutuminen, aktiivisuus ja halu hyödyntää tutkimuksen tuloksia

käytännössä tukee yhteistyön onnistumista. Myös ymmärrys akateemisesta kontekstista esimerkiksi yrityksen henkilöstön akateemisen taustan myötä mainittiin yhteistyötä edistävänä tekijänä.

Avoimissa vastauksissa yhteistyöhön kannustavien rahoitusmekanismien osalta yritykset peräänkuuluttivat ketteriä rahoitusinstrumentteja, joita kuvattiin nopeiksi ja joustaviksi, matalan kynnyksen tavoiksi käynnistää yhteistyötä. Yritykset kokivat tarvetta rahoitusmallille, jolla olisi mahdollista reagoida nopeasti, kun tarve tunnistetaan. Tämän osalta näkemykset olivat hyvin yhteneviä tutkijoiden kanssa. Lisäksi esitettiin, että portaittainen rahoitusmalli, jossa ensimmäisessä vaiheessa toteutetun hankkeen menestys mahdollistaisi rahoituksen jatkohankkeelle, voisi olla toimiva tapa edistää yhteistyötä.

Rahoitusmallien lisäksi yritys vastaajat kokivat, että tukimekanismit, joilla voidaan lisätä tutkijoiden ymmärrystä yritysten tarpeista ja edistää yhteisten intressien löytymistä, olisivat hyödyllisiä. Foorumi kohtaamiselle ja yhteisten intressien pohtimiselle sekä tutkijoiden työharjoittelu yrityksissä mainittiin konkreettisina tapoina edistää jaetun ymmärryksen kehittymistä.

Yhteenveto ja pohdinta

Aineiston pieni koko asettaa rajoitteita kyselytulosten perusteella tehtäville päätelmille. Yleistyksiä esimerkiksi eri tieteenalojen tutkijoiden kohtaamista haasteista tai motivaatiotekijöistä emme voi tehdä emmekä voi vetää yleistäviä johtopäätöksiä esimerkiksi yrityksiä kiinnostavista tutkimusaloista. Tulokset kertovat siitä, minkälaisia kokemuksia ihmistieteen tutkijoilla ja yrityksillä on ollut yhteistyöstä tai sen käynnistämiseen liittyvistä haasteista ja mikä motivoisi lisäämään yhteistyötä. Nämä tulokset kannustavat pohtimaan, miten yhteistyöstä kiinnostuneiden tutkijoiden ja yritysten edellytyksiä käynnistää yhteistyötä voisi Suomessa parantaa.

Kyselyn vastaukset heijastavat mielenkiintoa yhteistyötä kohtaan. Tutkijoilla ja yrityksillä on jaettu näkemys siitä, että yhteistyöllä ihmistieteiden ja yritysten välillä olisi molemminpuolista hyötyä ja arvoa. Myös puolet sellaisista tutkijoista, joilla ei ollut kokemusta yhteistyöstä, oli sitä

mieltä, että yhteistyö edistäisi heidän tutkimustaan. Myös nämä tutkijat osasivat argumentoida, minkälaisia hyötyjä yritykselle voisi olla heidän alansa tutkimuksesta. Tutkijat kokivat yhteistyön hyödyiksi ensisijaisesti mahdollisuuden rakentaa verkostoja ja lisätä oman tutkimuksen vaikuttavuutta. Aikaisemmassa tutkimuksessa yhteistyön hyötynä korostuneet seikat – mahdollisuus saada näkemyksiä omaan tutkimustyöhön (Hughes ym., 2011) ja pääsy tutkimuksen kannalta merkittäviin resursseihin (Orazbayeva ym., 2019) – saivat tässä kyselyssä vähemmän mainintoja kuin mahdollisuus rakentaa verkostoja ja lisätä oman tutkimuksen vaikuttavuutta. Pääsy tutkimusaineistoon ja mahdollisuus tieteellisiin julkaisuihin saivat huomattavasti vähemmän mainintoja, mikä voi kertoa siitä, että yhteistyötä ei niinkään nähdä itse tutkimusta edistävänä asiana vaan pikemminkin mahdollisuutena jalkauttaa tuloksia elinkeinoelämässä hyödynnettäväksi.

Tutkijavastaajien tutkimuksen kohteena olevat ilmiöt liittyvät yhteiskunnallisesti merkittäviin kysymyksiin ja ovat osittain samoja, joita yrityksissä tunnustetaan liiketoiminnan näkökulmasta merkityksellisiksi tulevaisuuden kysymyksiksi. Esimerkiksi kestävyyskysymykset ja teknologian kehittymiseen liittyvät ilmiöt nousivat sekä tutkijoiden että yritys vastaajien joukossa kiinnostaviksi aiheiksi. Samat ilmiöt ovat ajankohtaisia eri toimialoilla toimivien yritysten näkökulmasta. Tämä tutkimusaiheiden yleismaailmallinen luonne heijastuu myös tutkijoiden kiinnostuksena tehdä yhteistyötä hyvin laajasti eri toimialojen yritysten kanssa. Näkemykset yhteistyön hyödyistä ovat myös yhteneviä tutkijoiden ja yritysten välillä. Määrälliset, mitattavat vaikutukset eivät korostu tutkimusyhteistyöstä puhuttaessa, vaan ymmärryksen lisääminen, moninäkökulmaisuus ja perspektiivin laajeneminen painottuvat.

Vaikka kiinnostusta ja yhteisiä mielenkiinnon kohteita tunnustetaan, liittyy tutkimusyhteistyön aloittamiseen useita pullonkauloja. Akateeminen maailma, yritysmaailma ja tutkimusrahoitus toimivat esimerkiksi erilaisten ajallisten syklien ohjaamina, mikä hankaloittaa yhteistyön käynnistämistä. Tutkijat myös kokevat, ettei jokapäiväisen työn lomassa ole riittävästi aikaa panostaa yhteistyön rakentamiseen. Ajan riittämättömyys

on myös aikaisemmassa tutkimuksessa nousnut tärkeimmäksi tutkijoiden tunnistamaksi esteeksi yritys yhteistyölle (Hughes ym., 2011). Kokemus ajan riittämättömyydestä kytkeytyy kysymykseen prioriteeteista ja palkitsemisesta ja siitä, nähdäänkö yhteistyö osana ydintoimintoja, tutkimusta ja opetusta, vai pikemminkin yliopiston kolmannen tehtävän toteuttamisena. Yritys yhteistyö ei kuulu akateemisessa maailmassa tärkeimpiin priorisoitaviin tehtäviin, koska yhteistyösuhteiden rakentamiseen ja ylläpitoon käytettävän ajan koetaan olevan pois niistä tehtävistä, joista akateemisessa työssä palkitaan. Siitä huolimatta, että yhteistyössä nähdään hyötyjä, tässä artikkelissa raportoidun kyselyn vastauksista heijastuu ajattelu, jonka mukaan yritys yhteistyö on päätyön kanssa kilpailevaa toimintaa eikä esimerkiksi ainutlaatuisen tutkimusaineiston lähde ja sitä kautta laadukkaiden julkaisujen ja opetuksen kehittämisen mahdollistaja. Aikaisemmassa tutkimuksessa luonnon- ja teknisten tieteiden kontekstissa keskeiseksi haasteeksi ja yhteistyötä jarruttavaksi tekijäksi noussut akateemisen vapauden vaarantuminen (Orazbayeva ym., 2019) ei tässä kyselyssä saanut mainintoja. Tämä voi myös liittyä siihen, että yritys yhteistyö nähdään pääasiassa tutkimustulosten jakamisen ja jalkauttamisen muotona, ei tutkimuksen yhteisenä toteuttamisena.

Jos omassa tutkimusyksikössä ei ole verkostoja tai vakiintuneita toimintatapoja yritys yhteistyölle eivätkä tutkijat altistu esimerkeille siitä, miten yritys ympäristössä toimitaan ja kommunikoidaan, on yhteistyön käynnistämisen kynnyks korkea. Vastausten perusteella erityisesti verkostoitumiseen sekä sopivien yhteistyökumppanien ja rahoitusinstrumenttien löytämiseen kaivataan enemmän organisaation tukea. Erilaiset foorumit, joilla tutkijat ja yritykset pääsisivät tutustumaan ja keskustelemaan tarpeistaan ja tavoitteistaan, olisivat sekä tutkijoiden että yritysten näkemyksen mukaan hyödyllisiä. Tällaisia foorumeja muodostuu luontevasti epävirallisten verkostojen kautta, mutta mitä ilmeisimmin niiden muodostumista tulisi myös tukea. Tutkimusorganisaatioilla, yrityksillä ja rahoittajilla on käytössään erilaisia verkostoitumista edistäviä toimintamalleja, kuten verkostoitumistilaisuuksia. Lisäksi ekosysteemien

rakentamiseen tähtäävät rahoitusmallit ovat luonteeltaan verkostoja rakentavia mekanismeja. Olisi kuitenkin tarvetta tapahtumille, joissa tutkijat voisivat jakaa yrityksille tietoa tutkimuksestaan ja keskustella yritysten kanssa tutkimustiedon tai menetelmien hyödyntämisen mahdollisuuksista elinkeinoelämässä.

Yritysyhteistyön vähäisyyttä ihmistieteissä on perusteltu myös sillä, että yhteistyön vaikeavuutta on vaikea argumentoida ja ennakoita, koska yksiselitteisiä määrällisiä mittareita ihmistieteissä tyyppillisten laadullisten vaikutusten arvioinnille ei ole olemassa (esim. Olmos-Peñuela ym., 2014a). Yrityksiä motivoivat yhteistyössä kuitenkin ensi sijassa merkitykselliset tutkimuskysymykset, uuden tiedon omaksuminen ja osaamisen kehittäminen, eikä niiden oletuksena välttämättä ole suorien liiketoimintahyötyjen saaminen. Kyselyn perusteella tutkijoilla ja yrityksillä on yhtenevä näkemys siitä, että tutkimusyhteistyö voi syventää ymmärrystä asiakkaiden tarpeista ja tarjota uudenlaisia näkökulmia organisaation kehittämiseksi.

Syvällisen ymmärryksen luominen monimutkaisista sosiaalisista ilmiöistä ja sen ottaminen käyttöön organisaation kehittämistyössä tai tutkimukseen perustuvan uudenlaisen ajattelutavan omaksuminen edellyttää kuitenkin, että yritys on aktiivisesti mukana uuden tiedon tuottamisessa (Tjørring & Nielsen, 2023). Tämä vaatii yrityksiltä vahvaa sitoutumista, minkä vuoksi olisi tärkeää pyrkiä kunkin organisaation omista tavoitteista käsin arvioimaan yhteistyön hyötyjä jo varhaisessa vaiheessa. Tulisi avartaa ajattelua myös vaikeammin arvioitavista aineetomista hyödyistä, joita ovat tietopääoman laajeneminen, osaamisen kehittyminen tai verkostojen kasvattaminen.

Ihmistieteen tutkijoiden ja yritysten väliseen yhteistyöhön kannustava rahoitusrakenne voisi olla esimerkiksi sellainen, jossa jatkorahoituksen hakeminen olisi mahdollista, mikäli hankkeen pilotointivaiheessa olisi osoitettu yhteistyön tuloksellisuus. Tällainen rakenne voisi

tukea uusien yhteistyökumppanuuksien syntyä ja vastaisi tutkijoiden ja yritysten tarpeeseen matalan kynnyksen rahoitusmallista, jolla yhteistyötä voisi kokeilla ja ennakoita sen vaikutuksia ennen sitoutumista pidemmän aikajän-teen yhteistyöhön.

Tutkimuksen aineiston rajoitusten sekä tutkimusaineiston kokemuksellisuuden vuoksi on syytä huomata, että esiin nostetut ja koetut puutteet voivat selittyä osin sillä, että vastaaja itse on jäänyt yhteistyötä edistävien tekijöiden katveeseen, vaikka tukimekanismeja olisikin olemassa. Monissa suomalaisissa tutkimusorganisaatioissa on panostettu merkittävästi tutkijoiden liikkuvuuteen yritysmaailmaan päin sekä rakennettu tukimekanismeja yritysyhteistyön edistämiseksi. Näitä palveluja ovat esimerkiksi erilaiset yliopisto- ja tutkimuspalvelut sekä yritysyhteistyötä edistävät asiantuntijat tutkimusorganisaatioissa. Voidaan kuitenkin kysyä, ovatko palvelut riittävän laajasti saatavilla ja kokevatko tutkijat ne hyödyllisiksi tai ovatko he niistä tietoisia potentiaalisten yhteistyöhankkeiden synnyttämiseksi. Lisäksi on mahdollista, että palvelukoneiston oletetaan palvelevan erityisesti niitä tutkimusaloja, joissa menestymisen ja vaikuttavuuden mahdollisuudet ovat selkeämmin esillä ja joissa yritysyhteistyö on yleisempää, toisin sanoen luonnontieteellisiä ja teknisiä aloja.

Yhteistyö yritysten kanssa ei ole mielekäästä kaikessa tutkimuksessa. Yhteistyössä piilee kuitenkin hyödyntämättömiä mahdollisuuksia niin tutkimukselle kuin elinkeinoelämällekin. Jotta yhteistyön potentiaali saadaan paremmin valjastettua tutkijoiden, yritysten ja laajemmin yhteiskunnan hyödyksi, on tärkeää rakentaa kulttuuria, jossa yhteistyön mahdollisuuksia päästään tunnistamaan ja yhteistyötä matalalla kynnyksellä kokeilemaan. Tällaisen kulttuurin luominen edellyttää tukirakenteiden ja rahoitusmekanismien kehittämistä sekä aktiivisuutta niin tutkijoilta kuin yrityksiltäkin. ■

Lähteet

- ABREU, M. & GRINEVICH, V. (2013). The nature of academic entrepreneurship in the UK: widening the focus on entrepreneurial activities. *Research Policy*, 42(2), 408–422. <https://doi.org/10.1016/j.respol.2012.10.005>
- BANAL-ESTAÑOL, A., JOFRE-BONET, M., & LAWSON, C. (2015). The double-edged sword of industry collaboration: Evidence from engineering academics in the UK. *Research Policy*, 44(6), 1160–1175. <https://doi.org/10.1016/j.respol.2015.02.006>
- BORLAUG, S. B., & LANGFELDT, L. (2020). One model fits all? How centres of excellence affect research organisation and practices in the humanities. *Studies in Higher Education*, 45(8), 1746–1757. <https://doi.org/10.1080/03075079.2019.1615044>
- BROSTRÖM, A. (2012). Firms' rationales for interaction with research universities and the principles for public co-funding. *The Journal of Technology Transfer*, 37(3), 313–329. <https://doi.org/10.1007/s10961-010-9177-4>
- CHERNEY, A. (2015). Academic–industry collaborations and knowledge co-production in the social sciences. *Journal of Sociology*, 51(4), 1003–1016. <https://doi.org/10.1177/1440783313492237>
- DAN, M. C. (2013). Why should university and business cooperate? A discussion of advantages and disadvantages. *International Journal of Economic Practices and Theories*, 3(1), 67–74.
- D'ESTE, P., GUY, F. & IAMMARINO, S. (2013). Shaping the formation of university–industry research collaborations: what type of proximity does really matter? *Journal of Economic Geography*, 13(4), 537–558. <https://doi.org/10.1093/jeg/lbs010>
- FINI, R., RASMUSSEN, E., SIEGEL, D. & WIKLUND, J. (2018). Rethinking the commercialization of public science: From entrepreneurial outcomes to societal impacts. *Academy of Management Perspectives*, 32(1), 4–20. <https://doi.org/10.5465/amp.2017.0206>
- FRANCO, M. & HAASE, H. (2015). University–industry cooperation: Researchers' motivations and interaction channels. *Journal of Engineering and Technology Management*, 36(2), 41–51. <https://doi.org/10.1016/j.jengtecman.2015.05.002>
- GIBBONS, M., LIMOGES, C., NOWOTNY, H., SCHWARTZMAN, S., SCOTT, P. & TROW, M. (1994). *The new production of knowledge*. Sage Publishers.
- GIOIA, D. A., CORLEY, K. G. & HAMILTON, A. L. (2013). Seeking qualitative rigor in inductive research: notes on the Gioia methodology. *Organizational Research Methods*, 16(1), 15–31. <https://doi.org/10.1177/1094428112452151>
- HASANEFENDIC, S., HEITOR, M. & HORTA, H. (2016). Training students for new jobs: The role of technical and vocational higher education and implications for science policy in Portugal. *Technological Forecasting and Social Change*, 113(12B), 328–340. <https://doi.org/10.1016/j.techfore.2015.12.005>
- HEIKKILÄ, T. & NIINILUOTO, I. (2016). *Humanistisen tutkimuksen arvo: Kuusi murrettavaa myyttiä ja neljä uutta avainta*. Suomen Rooman-instituutti. Haettu 12.4.2023 osoitteesta <https://irframe.org/wp/wp-content/uploads/2016/12/humanistisentutkimuksenarvo.pdf>
- HUGHES, A., KITSON, M., PROBERT, J., BULLOCK, A. & MILNER, I. (2011). *Hidden connections. Knowledge exchange between the arts and humanities and the private, public and third sectors*. Arts & Humanities Research Council.
- JACOB, M. & JABRANE, L. (2018). Being there in the flex: humanities and social science collaborations with non-academic actors. *Studies in Higher Education*, 43(10), 1718–1729. <https://doi.org/10.1080/03075079.2018.1520414>
- KOTIRANTA, A., TAHVANAINEN, A., KOVALAINEN, A. & POUTANEN, S. (2020). Forms and varieties of research and industry collaboration across disciplines. *Heliyon*, 6(3), 1–17. <https://doi.org/10.1016/j.heliyon.2020.e03404>
- MAHNKE, M. S., NIELSEN, M., PETERSEN, M. L. & TJØRRING, L. (2023). *Business meets the humanities: the human perspective in university–industry collaboration*. Taylor & Francis. <https://doi.org/10.4324/9781003195658>
- MUHONEN, R., BENNEWORTH, P. & OLMOS-PEÑUELA, J. (2020). From productive interactions to impact pathways: Understanding the key dimensions in developing SSH research societal impact. *Research Evaluation*, 29(1), 34–47. <https://doi.org/10.1093/reseval/rvz003>
- MUHONEN, R. & TELLMANN, S. M. (2022). Challenges of reporting societal impacts for research evaluation purposes: the case of sociology. Teoksessa T. C. E. Engels & E. Kulczykzi (toim.), *Handbook on Research Assessment in the Social Sciences* (s. 335–349). Edward Elgar Publishing.
- NUTLEY S., WALTER I. & DAVIES H. (2007). *Using evidence: how research can inform public services*. Policy Press.
- OLMOS-PEÑUELA, J., BENNEWORTH, P. & CASTRO-MARTINEZ, E. (2014a). Are 'STEM from Mars and SSH

- from Venus? Challenging disciplinary stereotypes of research's social value. *Science and Public Policy*, 41(3), 384–400. <https://doi.org/10.1093/scipol/sct071>
- OLMOS-PEÑUELA, J., CASTRO-MARTÍNEZ, E. & D'ESTE, P. (2014b). Knowledge transfer activities in social sciences and humanities: explaining the interactions of research groups with non-academic agents. *Research Policy*, 43(4), 696–706. <https://doi.org/10.1016/j.respol.2013.12.004>
- ORAZBAYEVA, B., DAVEY, T., PLEWA, C. & GALÁN-MUROS, V. (2020). Engagement of academics in education-driven university-business cooperation: a motivation-based perspective. *Studies in Higher Education*, 45(8), 1723–1736. <https://doi.org/10.1080/03075079.2019.1582013>
- PILOTO, L. S., WEINSTEIN, A., BATTAGLIA, P. & BOTVINICK, M. (2022). Intuitive physics learning in a deep-learning model inspired by developmental psychology. *Nature Human Behaviour*, 6(9), 1257–1267.
- RAATIKAINEN, P. (2004). *Ihmistieteet ja filosofia*. Gaudeamus.
- RINALDI, C., CAVICCHI, A., SPIGARELLI, F., LACCHÈ, L. & RUBENS, A. (2018). Universities and smart specialisation strategy: From third mission to sustainable development co-creation. *International Journal of Sustainability in Higher Education*, 19(1), 67–84. <https://doi.org/10.1108/IJSHE-04-2016-0070>
- ROSS S., LAVIS J., RODRIGUEZ C., WOODSIDE J. & DENIS J. L. (2003). Partnership experiences: involving decision-makers in the research process. *Journal of Health Services Research & Policy*, 8(2), 26–34. <https://doi.org/10.1258/135581903322405144>
- SAARILUOMA, P. & ONIKKI-RANTAJÄÄSKÖ, T. (2.8.2021). Ihmistieteiden merkitys kasvaa älyteknologioiden kehittämisessä. *Helsingin Sanomat*. <https://www.hs.fi/mielipide/art-2000008092329.html>
- SCHNEIJDERBERG, C., BROSTRÖM, A., CAVALHO, T., GESCHWIND, L., MARQUINA, M., MÜLLER, L. & REZNIK, N. (2021). Academics' societal engagement in the humanities and social sciences: a generational perspective from Argentina, Germany, Portugal, and Sweden. *Higher Education Policy*, 34(1), 42–65. <https://doi.org/10.1057/s41307-020-00218-6>
- SQUIRES, S. (2021). Anthropology, technology, and innovation. Teoksessa *Oxford Research Encyclopedia of Anthropology*. Oxford University Press. <https://doi.org/10.1093/acrefore/9780190854584.013.17>
- TJØRRING, L. & NIELSEN, M. (2023). 2 Provoking dialogue: Ethnographic examples as bridge-builders in university–industry collaborations. Teoksessa M. S. Mahnke, M. Nielsen, M. L. Petersen & L. Tjørring (toim.), *Business meets the humanities: the human perspective in university–industry collaboration* (s. 9). Taylor & Francis. <https://doi.org/10.4324/9781003195658>
- VACHER, M. (2023). Making difference: an enquiry into what happens when an architect company acquires humanistic knowledge as a competitive business strategy. Teoksessa Mahnke, M. S., Nielsen, M., Petersen, M. L., & Tjørring, L. (Toim.) *Business meets the humanities: the human perspective in university–industry collaboration* (s. 78). Taylor & Francis. <https://doi.org/10.4324/9781003195658>
- WEBER, R. P. (1990). *Basic content analysis*. Sage.